

Side (thi om Arbejdsgiverne bliver der jo i dette Forhold slet ikke Tale) vilde fremtræde som en Urimelighed, der kun blev større derved, at Bestemmelserne kun skulde gælde Arbejderen mod Løn og ham endda uden Underfølgelse af hans økonomiske Stilling. Det hele Forhold ligger i Virkeligheden uden for den Kamme, som andetsteds og hidtil ogsaa herhjemme har betegnet Omfanget af den foreliggende Opgave, hvis Løsning i og for sig frembyder tilstrækkeligt store Vanskeligheder.

Ejheller vover Udvalgets Flertal at knæsfætte afbøde C. Bergs betydningsfulde, for Følelsen saa tiltalende og tilsyneladende saa logiske Forslag om, at de Ulykker, hvis Følger ikke kunne henlægges under de industrielle Virksomheders økonomiske Ansvar, og som derfor henvises til de forenede Kommuner's Forsorg, skulle give de paagældende Ret til det samme Krav som det, en Lovgivning vil indrømme Arbejderne i særegne Virksomheder eller — som Forslaget — efter Ulykkestilsælde af nærmere angiven Oprindelse, hvilket kun er et forskelligt Udtryk for samme Tanke. Sine Grunde til at modsætte sig den ensartede Ordning over hele Linien, saa at kun Forsørgelsens Kilde blev forskellig, skal Udvalgets Flertal nærmere angive.

Under Fortidens haandværksmæssige Udøvelse af industriel Virksomhed kunde den almindelige Retsregel, at hvor der ikke findes nogen Skyld, der kan der heller ikke pålægges noget Ansvar („casum nemo præstat“), ogsaa for Ulykkestilsælde under Arbejdet have sin Berettigelse. Den Gang var Arbejderen nærmest et Medlem af Arbejdsgiverens Familie eller Husstand, medens den moderne Industriarbejders Stilling er fuldstændig forskellig herfra, hvad enten man nu vil betragte det som et Fremstridt eller beklage den foregaaende Forandring.

Siden da ere Naturkræfter, der den Gang vare ubekendte eller ubenyttede, tagne i Industriens Tjeneste; den moderne Maskindrift og Masseproduktion har forøget Faren for Ulykkestilsælde under Arbejdet i høj Grad, uden at det kan paavises, at Arbejdsvederlaget af den Grund er blevet større, og

absolut set er dette i alt Fald ikke saa stort, at man kan vente eller fordre, at Arbejderne selv skulle benytte den Afgang til Forsikring, som vor Tid giver Anvisning paa. Samtidig har den moderne Industris og Stordriftens Former trængt den enkelte Arbejders selvstændige og eftertænkende Virksomhed og dermed ogsaa hans personlige Ansvar noget i Baggrunden, den gør ham ofte til et enkelt Led i en Kæde, i hvilken han maa deltage i de Bevægelser, som den ordnende og ledende Tanke foreskriver. Under mange Forhold kender han ikke eller kan ikke udmaale og forudsæ de tilintetgørende Virkninger af de Kræfter, der sætte Maskinerne i Bevægelse, og maa til en vis Grad betroe Liv og Lemmer til Driftens gode Ordning, de tilsynshavendes Paalidelighed og Kammeraternes Øvelse, medens Muligheden for at forhindre Ulykkestilsælde ved egen Omtanke og egen Kraft er langt mindre end forhen, idet der ved Arbejdet i et stort Antal industrielle Virksomheder erfaringsmæssigt hæfter Farer, som næsten tør betegnes som uundgaaelige. Den Betragtningssmaaade har da i den sidste Mennestealder mere og mere vundet Indgang i den offentlige Bevidsthed, at den, som begynder et saadant Foretagende og anlægger sin Kapital i en saadan Industri for deraf at høste Fordel, han bør i sine Beregninger over sine Driftsudgifter ogsaa optage den Post, som sætter ham i Stand til at bestride sine Arbejders Forsørgelse efter Driftsulykker under Hensyn til, at Faren for Liv og Lemmer i og for sig tynger haardt nok paa Arbejderen, saa at inden for overkommelige Grænser de økonomiske Følger af Ulykkerne bør falde paa Industrien og ikke paa ham, der ej heller kan bære dem.

Det var derfor kun et Ekko fra de store Industrielande, da allerede den første danske Arbejderskommission i 1878 enstemmigt udtalte, at der i Kommissionen havde været megen Stemning for, i det mindste i visse farligere Bedrifter betydeligt at udvide Arbejdsgivernes Erstatningspligt, fordi Ulykken her, om end hænderlig, dog maatte siges at indtræffe med en saadan Nødvendighed, at dens Veder-